

Sylabus předmětu **Základy práva**

Obsahem předmětu Základy práva jsou vybrané kapitoly z veřejného a soukromého práva. Z oblasti veřejnoprávních odvětví se přednášky zaměřují na ústavní, správní a trestní právo, ze soukromoprávních odvětví pak na právo občanské (včetně civilního procesu a problematiky ochrany osobnosti) a pracovní. Pozornost je věnována i problematice cizinců a azylantů a stručně i právu EU. Témata z oblasti rodinného práva a sociálně-právní ochrany dětí, z oblasti sociálního zabezpečení a sociálních služeb jsou obsaženy v sylabech jiných předmětů, proto jim v rámci Základů práva není věnována bližší pozornost.

Výuka předmětu probíhá ve dvou semestrech formou přednášek (1 x týdně dvouhodinová přednáška). V zimním semestru je výuka zakončena písemným zápočtovým testem, v letním semestru písemnou zkouškou, která ověřuje získané znalosti studenta a schopnost jejich praktické aplikace.

Cílem předmětu je poskytnout studentovi základní orientaci v českém právním systému a jeho jednotlivých odvětvích, přičemž témata jsou vybírána především s ohledem na možnost jejich uplatnění při výkonu sociální práce a v občanském životě.

Z řady studijních skript základů práva pro neprávnický lze doporučit např. tyto tituly:

Blažek, Petr: Základy práva. Vysoká škola finanční a správní 2007.

Spirit, Michal: Základy práva pro neprávnický. Aleš Čaněk 2008 (rozšířené vydání).

Studenti pravidelně navštěvující přednášky by měli u zápočtového testu i zkoušky vystačit s poznatky získanými na přednáškách.

Přehled přednášených témat:

A) Zimní období 2010/2011

Právní stát a jeho principy v ústavním pořádku České republiky

Pojem právního státu, principy materiálního právního státu a jejich zakotvení v ústavním pořádku ČR.

Moc zákonodárná, výkonná a soudní a jejich orgány. Legislativní proces

Dělba moci v podmínkách parlamentní republiky. Nejvyšší orgány a jejich pravomoci, způsoby ustavení.

Legislativní proces. Zákonodárná iniciativa, úloha vlády a legislativní pravidla vlády. Projednávání v obou komorách Parlamentu, publikace.

Základní pojmy teorie práva, struktura právního řádu ČR

Právní norma – její struktura a druhy. Časová působnost – platnost a účinnost.

Právní vztahy – právní skutečnosti, subjekty, objekty a obsah právního vztahu.

Struktura právního řádu ČR.

Uspořádání státní správy a samosprávy v podmínkách ČR

Ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy. Organizace územní správy.

Samospráva – základní principy, obce a vyšší územní samosprávné celky, jiné typy samosprávy. Přenesená a samostatná působnost.

Správní proces

Obecné a zvláštní správní řízení. Základní zásady správního řízení. Správní orgány a účastníci řízení. Zahájení řízení – na žádost a z moci úřední. Správní rozhodnutí. Odvolání/rozklad a jeho účinky.

Správní soudnictví a jeho organizace. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, kasační stížnost.

Problematika cizinců a azylantů

Pojem azylu. Úmluva o právním postavení uprchlíků. Průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany. Doplňková ochrana.

Zákon o pobytu cizinců, jednotlivé druhy pobytů a podmínky pro jejich získání. Správní vyhoštění.

Zákon o nabytí a pozbytí státního občanství.

Základní principy občanského práva hmotného, problematika ochrany osobnosti

Principy občanského práva hmotného.

Účastníci občanskoprávních vztahů – fyzické a právnické osoby, zastoupení.

Právní úkony

Čas jak občanskoprávní skutečnost – promlčení, lhůty.

Všeobecná osobnostní práva a prostředky jejich ochrany.

Ochrana osobních údajů.

Exkurs do trestního práva – pomluva.

Věcná práva, závazková práva, dědění

Vlastnické právo a jeho omezení. Ochrana vlastnického práva. Podílové spoluvlastnictví a společné jmění manželů.

Závazkový vztah – kupní smlouva, odpovědnost za vady; smlouva o nájmu bytu.

Dědění ze zákona a ze závěti, vydědění.

B) Letní období 2010/2011

Základní pojmy, zásady a průběh občanského soudního řízení

Zásady řízení. Účastníci řízení, zastoupení. Příslušnost soudu. Doručování.

Zahájení řízení – náležitosti návrhu. Průběh řízení. Rozhodnutí – rozsudek, usnesení, platební rozkaz.

Zvláštní druhy řízení. Opravné prostředky.

Výkon rozhodnutí a jeho způsoby dle občanského soudního řádu. Provedení exekuce dle exekučního řádu.

Exkurs: Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku.

Individuální pracovní právo

Základní pojmy. Vznik pracovního poměru, náležitosti pracovní smlouvy. Práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele. Odměňování – mzda a plat. Skončení pracovního poměru. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Možnosti obrany zaměstnance v případě porušení jeho práv.

Agenturní zaměstnávání.

Kolektivní pracovní právo a problematika zaměstnanosti

Základní pojmy kolektivního pracovního práva – odbory, kolektivní smlouvy, stávka.

Problematika zaměstnanosti. Úřady práce a evidence uchazečů o zaměstnání. Práva a povinnosti uchazečů, zvýšená péče o některé skupiny uchazečů, zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Zaměstnávání cizinců. Kontrolní činnost úřadů práce a inspekce práce.

Trestní právo hmotné

Nový trestní zákoník. Základní pojmy trestního práva, přečin a zločin, trestní odpovědnost, znaky trestného činu, druhy trestů a zásady pro jejich ukládání, podmíněné odsouzení.

Skutkové podstaty některých trestných činů s ohledem na sociální práci – trestné činy proti rodině a mládeži a další.

Trestní řízení

Trestní řízení, jeho zásady, nejdůležitější pojmy a průběh. Soudnictví ve věcech mládeže.

Zákon o přestupcích – pojem přestupku, vybrané skutkové podstaty, přestupkové řízení.

Základy práva Evropské unie

Stručný přehled vývoje evropské integrace. Organizační struktura EU.

Právní systém – prameny a normotvorba. Vztah práva EU k českému právnímu řádu.

Jednotný vnitřní trh.

Lisabonská smlouva a další možnosti vývoje Evropské unie.